

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Synopsis Annalium Societatis Jesu In Lusitania

Francus, Antonius

Augustæ-Vindelicorum, M. DCC XXVI.

Annus 1596. Soc. 57.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72313](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72313)

Mortui in
Domo Pro-
fessa.

3. In Domo Professorum quartâ & vigesimâ Augusti vitam cum morte commutavit P. Emmanuel Sequeira, vir notæ virtutis, & primus Rector Madeirensis Collegii annis plurimis. De ipso fustus scribo in opere de Novitiis Eborensibus. Ibidem decessit P. Didacus Ferrazius Portuensis, adjutor spirituales, vir admodum pius. Celeberrima supplicatio de Passibus Domini Crucem ferentis humero originem primam in Lusitania Didaco acceptam refert.

In Collegio
Ulyssiponen-
si.

4. Decimâ nonâ Februarii vitam exhalavit in Ulyssiponenfi Collegio P. Ludovicus Alphonsus, tabe lentâ consumptus. Pinerii Dazeri Diœcesis Vitenfis editus est. Undecim annos docuit Grammaticam. Ministrum Domûs agens vir quinquagenarius verbebat scopis pavimenta, ut eo labore socios liberaret.

Conimbricæ,

5. Conimbricæ 13. Februarii immortalitatem subit P. Fernandus Perius, Cordubensis, unus è primis Professoribus Eborensis Academia. Litteris emittit, & multò magis virtutibus, quibus jecit fundamenta in schola Joannis Avilæ per id tempus egregii sanctitatis Magistri. S. Borgia eum misit Eboram ad Theologiam docendam; eandem tradidit in Collegio Conimbricensi. Peculiari vigeat memoriâ, ut è cathedra dictando nunquam chartam inspexerit. Profundæ sapientiæ sociavit summam animi demissionem, & charitatem ferventem, ad quam supremis verbis socios cohortabatur. Ejus vita circumfertur fusè scripta, & vulgata in opere de tironibus Eborensibus. Ibidem 19. Novembris reliquit mortales P. Dominicus Joannes Liscimatus, dum facit excursionem sacram per regionem saltus ab stella, gravi morbo corripitur. Deductus in lectica ad Collegium, malo vincente cuncta remedia, ad supremam paratus luctam satisfecit naturæ summâ conscientiæ tranquillitate.

Missiones,

6. Bajam, Serpam, & Eltremotium sacris missionibus excoluerunt Eborenses. Algarbia ingressus novus Episcopus Fernandus Martinus Mascarenis rogavit à moderatore Provinciæ mitti aliquos Patres, quos comites haberet in percurrenda diœcesi, iisdemq; ad populi institutionem doctoribus uteretur. Duo concessi, qui septem menses in ea cultura consumpsere.

Dæmon fugatur,

7. Civium quidam retulit Episcopo res suas domi à stygio alastore perturbari: quæ venalia haberet, furripit; mercatoribus res empturis evanescere pecunias: duas filias è conspectu repenti sublatas, ductasque per loca prærupta ad Convivium exquisitis instructum epulis, mox paternæ domui restitutas incoolumes. Episcopus hominem ad Patres relegat. Quibus tamen insultaret dæmon, auctores tamen fuere civi & puellis, expiarent animas omnis antea vitæ confessione; singulisque ceram benedictam de collo suspenderunt; cessavitque intemperies.

De aliis Col-
legiis, &
Angola.

8. E Collegiis Bracharensi & Portuensi, atque Michaëlenfi Residentia non defuerunt utilissimæ excursiones. Massangani in Angola Nostri cum oppidanis & præfidiario milite plurimum perpeffi sunt mensibus undecim, quibus à Nigris obsidebatur oppidum naturâ suâ munitissimum: verum annonæ penuria tanta fuit, ut vix arma miles sustineret: tandem classe ex Lusitania accedente missis auxiliis aliquantum respirarunt: sed aura pestilens sic novum militem prosternit, ut Nostri succurrendo ægris multum sibi laborem cumularent.

Initium
Collegii
Angrensis.

9. Decimâ die Maji prope Dominicam Ascensionem positus est primus lapis pro novo ædificio Angrensis Collegii. Peregit eam caeremoniam Episcopus Emmanuel Gouvea, frater P. Ignatii Martinii. Verba fecit pro solemnitate P. Fernandus Guerreirus. Dicitur est Collegium Ascensioni Dominicæ, & ab Ascensione dictum.

Annus 1596. Soc. 57.

Profecti ad
Indos.

Magnum subsidium missionibus Indicis juvandis, etfi dispari successu, tulerè duodeviginti Nostri in duas distributi naves. Major pars erat cum P. Doctore Nicolao Pimenta, qui multis annis rexerat Conimbricæ Col-

Collegium, mittebatūque cum potestate Visitatoris Nostrorum per Orientem. Ex omni numero censebantur octo Lusitani, Hispani quinque, & totidem Itali.

2. Navem aliam S. Francisco dicatam conscenderunt septem, Superiore P. Gaspare Alphonso Serpæ nato, quos inter P. Carolus Spinola, & Hieronymus de Angelis, postea gloriosi in Japonia Martyres. Adversus hanc conspiravit mare, procellæ, & infortunia. Post æquatorem dispersæ naves, ab aliis non visæ. Navis à S. Francisco vigesimam sextam partem, seu gradum, ad Austrum, superato æquatore secabat; cum sub noctem clavus fractus dissiliit in undas: idcirco malis à puppi in mare protensis clavi loco uti coacti sunt. Ut navem rescirent, Bahiam petiere inter timores & pericula, morbis insuper accedentibus. De nostris obiierunt 27. Julii P. Joannes de Vicariis, & Joannes Sancius.

Errores navis
S. Francisci.

3. Moris in Brasilia quinque menses tractis, navigationem rursus non ad Indiam, sed in Lusitaniam aggressi, mari & ventis dejiciuntur ad *Portum ricum* in America 25. Martii sequentis: hic reliquere nostri navem Indicam; delatusque inde ad insulam divi Dominici, hinc Carthagenam, postea Abanam, demum Gades in Hispania, quas tenuit anno 1599. P. Gaspar.

4. Patres verò Carolus Spinola, & Hieronymus de Angelis Octobri anni 1597. nave debili dum Gades navigant, post insulas tertias ab Angliis capti, 5. Novembris pervenerunt in Angliam. Unde reduces Ulyssiponem in nave Flandrica portum intrarunt octava die Januarii anni 1598. atque anni ejusdem vigesima octava mensis Octobris P. Carolus solennem professionem nuncupavit.

5. E Domo Professa 28. Julii elatus est P. Didacus Alvarus Coadjutor spiritualis. Penè habitabat in sella confessionum; tam affixus erat sancto huic ministerio. Sæpe facto Crucis signo à presentibus vitæ periculis liberavit ægrotos. Tanta erat apud omnes de virtutibus ejus opinio, ut certatim poscerent reliquias. Quo in desiderio cum habuerint, lacrymæ ad cadaver fusæ testantur.

Defuncti in
Domo Professa.

6. Ibidem excessit P. Gaspar Vasæus Transmontanus Chavenfis. Tradebat Eboræ Theologiam. Fernando Martinio Episcopo Algarbiensi rogante, ut Gasparem ad se mitterent pro concione dicturum, tantus ipsi labor incubuit, ut importunâ quartanâ implicitus redierit Eboram: inde Ulyssiponem missus convaluit. Monitus ad emittendam solennem professionem, dum se solitis exercitiis comparasset, lethaliter ægrotat, & moritur, Nostrorum incredibili dolore propter ejus virtutem, ac singulares prærogativas.

7. Conimbricæ 21. Septembris de vivis abiit P. Vasus Baptista natus Moymentæ in Beirensi Provincia. Rhetoricam docuit Conimbricæ, Philosophiam Eboræ, Conimbricæ Theologiam. Impendebat operam Philosophiæ, cum Scalabitanum miraculum adisset, vidit illic Christum rubris vestitum indumentis. Qui conspectus sic ejus affectit animum, ut in posterum vitam traduxerit addictissimus virtutum omnium exercitiis: Eucharistiam præprimis, ac Deiparam veneratione prosequeretur, utramque invisebat frequens. Dum in custodia viri pestilenti febre correpti confessionem audisset, eadem correptus obiit pientissimè. In ejus vita typis impressa fusiùs illius virtutes & exempla commemoro.

Conimbricæ.

8. Collegium Eborense 13. Septembris doluit mortem senis optimi, P. Emmanuelis Rodericii, qui viribus attritis Româ venerat, ubi egit Assistentem. Auram vitalem hausit primùm Monsancti diocesis Guardiensis. Diversos obiverat Magistratus magnâ integritate, dilectus DEO & hominibus. Archiepiscopus Theoronius suâ præsentia honestavit illius exequias, juvitque feretri bajulos.

Eboræ.

9. Decimâ sextâ Julii ibidem tumulatus est P. Martialis Béliartus Ulyssiponensis. Missus olim Provincialis ad Brasiliam, in reditu captus ab hæreticis Antonius Pratico.

X 2

multa

multa toleravit. Plurima gubernavit Collegia eâ prudentiâ & sanctimoniâ, quam vult Societas. Demum spiritûs Præfectum agebat.

10. Ob nimium studium phibiti contabuit 28 Februarii P. Paulus Azevedus, ex fratre nepos Venerabilis Martyris Ignatii Azevedi, natus Canavefii. Eboram missus ad tradendam Philosophiam prædixit ibidem se moriturum, eodemque loco sepeliendum, quo conditus fuisset P. Joannes Mellus ejus in Philosophia Magister. Non secus evenit. Rogabat aliquando circumstantes, genua flecterent coram Domino, adjecitque: *Non vident illum delentem calamo, quæ sunt exarata in charta?* Creditum, id fuisse argumentum de noxis condonatis. Demissio sui, & obedientia familiares illi erant virtutes.

Moritur P.
Antonius
Araujus.

11. In Portuensi Collegio 24. Maji adscriptus est æternitati P. Antonius Araujus, Leirensis. Primus ille scholasticorum nomen dedit Societati in domicilio tironum Eboræ. Causâ valetudinis formatus spiritualis Coadjutor, sui gradus onera tum in procuranda re domestica, tum in audiendis, & instruendis poenitentibus egregiè sustinuit.

Mors Lopi
Soarii.

12. Ulyssipone 8. Septembris lucis usuram reddidit Lopus Soarius de Albergaria Portolegrensis electus Episcopus, Societatis amantissimus. Sepeliri desiderabat in templo Domûs Professæ, cui legavit pretiosam bibliothecam cruciatorum quatuor millibus æstimatam. Non parùm Ei quoque debet Collegium Eborense, ut infra dicitur.

Ingressi Socie-
tatem.

13. Viri præcellentes hoc anno Societatem auxerunt. Franciscus Costa Ulyssiponenfis è primaria Nobilitate, Consanguineus P. Francisci Mendozæ, professor Conimbricæ & Eboræ Theologiam, rexit Eborense Collegium, multis claris virtutibus. Paulus Rodericius Lanhofii natus, eruditissimus in sacris literis. Antonius Andrada Oleimenfis Tibethi Apostolus. Christophorus Ferreira, alter Japoniæ Marcellinus, natus Zivreiræ diœcesis Ulyssiponenfis, ingens humanæ fragilitatis, ac divinæ misericordiæ documentum. Benedictus Fernandes Borbenfis, Martyr in Japonia.

Diripitur
Farus.

14. Classis Anglica centum & sexaginta navium terrore compleverat Ulyssiponem, quò tantum belli apparatus collimare creditum est. Verùm tendebat ad Gades expugnandas. Proram in Algarbia direxit hostis; ostendit se Lacobrigæ imminere, huc Lusitanus confluit prohibiturus hosticam excensionem. Nihil minùs cogitabat Anglus. Ut eò videt concurrissè militem, temporis momento proras vertere, arque in Farenfi littore militem exponere, urbem capere & diripere divitis plenam. Hoste cedente recipitur in urbem Episcopus, qui Lacobrigam cum milite contenderat. Ut tot afflictis rebus qualescunque adhiberet remedium, vocat de nostris aliquos ex Eborenfi Collegio, qui tum subsidis spiritualibus, tum elemosynis abundè procuratis miserorum inopiam sublevârunt.

Charitas in di-
versis Colle-
giis.

15. Collegia Portuense, Bracharense, & Brigantinum nacta sunt amplam charitatis exercendæ materiem. Eas regiones annonæ penuria multum pressa. In Civitate Portuensi ex ærario publico adepti sunt Patres quingentos cruciarios; alios quingentos à personis piis collegerunt. Quibus, aliisque præfidiis alacritate ad nongentos pauperes. Ducenti diebus singulis victum habituri varias locupletum domos ex condicito Patrum adibant. Bracharæ sustentabantur ad octiduum Collegii pauperes quadringenti, tercentum Brigantii. Illic fami conjunctus morbus perniciosus; subventum miseris. Ex pio labore solus obiit Joannes Valascus Coadjutor. Par fames in insula Madeira, & Tertia; par utrobique nostrorum charitas. Per insulas Tertiam, Gratiofam, Flores, aliâque oppida, nostri Evangelici præcones discurrere.

Res Angolæ.

16. Angolanis non deerant excursions sacre per Loandam & Corimbam insulas, & Coaniæ fluminis regionem. Lusitanus exercitus castra metatus est in ripis Coanæ; flumine cuncta inundante natabant homines aquâ meri; orta inde lues: nostri duo in castris instituere nosocomium, quo curarentur ægni facris animæ mysteriis procuravere morientes. Contagium secuta fames. Equos quos

quos interemit lues, edebant. Non pauci, dum piscantur in flumine, à crocodibis, quibus abundat, devorati sunt. Gemini Sobæ, sive Reguli, bello victi, capti, & quoddà à Lusitanis defecissent, capitis damnati sunt; sacris tamen lymphis ante mortem ablui voluerunt.

Annus 1597. Soc. 58.

I.

Decem & septem Evangelicæ cultores vineæ ad Indiam solverunt, undecim Lusitani, cæteri ex Italia, omnium Moderatore P. Emmanuele Viega. In Societatem cooptrati sunt: Michaël Carvalius Bracharenfis, illustris Christi Martyr in Japonia; Antonius Soarius, natus Vianæ Interamnenfis Provinciæ, obiit Malacæ cum Pro-Rege Martino Alphonso Castrio; quod animadverto, ut intelligatur, illum ejusdem nominis, qui patriâ Borbenfis, Martyrium passus in Ceilamo, apud Indos Societatem inivisse: nec enim duo ejusdem nominis recensentur in Catalogo migrantium ad Indiam.

Ad Indiam profecti, & Societatem ingressi.

2. Conimbricæ Aprili mense celebrata Provinciæ comitia. Romani iturus Procurator eligitur Ruyfius Martinius Rector Portuensis, in Italia vitâ defunctus. In eo Conventu postulatum est à Patre nostro: daret titulum Fundatoris Domus Professæ cum suffragiis solitis Regi Joanni hujus nominis tertio, eum abundè donasset illi domicilio, ut hunc honorem & preces mereatur. Annuit Roma, & tanto Regi, ac Societatis nostræ parenti honorificum hunc titulum cum suffragiis attribuit. Cur vivus non admiserit Fundatoris nomen, suo loco dictum.

Provincialis Conventus.

Datur titulus Fundatoris Domus Prof. Joanni Regi.

3. Provincia Domo tironum separatâ crevit Ulyssipone, Fundatoribus Fernando Tellio Menesio, & ejus conjugè Maria Noronia de primaria regni nobilitate. Fernandus summa cum potestate gubernaverat Indiam & Algarbia, supremumque Concilium Senatorum causarum Ulyssipone. Donârunt annum redditum regalium æreorum quingenta millia, partim ex pecunia ad censum data, partim in reditu Villæ montis Oliveti, in qua domus tironum est fundata.

Initium Novitiatûs Ulyssiponensis.

4. Interim placuit initium huic institutioni fieri in villa Campilidi, quæ vix quartâ parte leucæ ab urbe distat. Illam Domus Professæ jussu P. Claudii tironibus vendiderat. Eò venire jussi Eborâ & Conimbricâ tirones aliquot. Primus ipfis Rector datus est Ven. P. Antonius Mascarenus. Dedicatio facta mense Decembri die Expectationis partûs. Domus consecrata Assumptioni Virginis. Sacris operabatur P. Christophorus Gouvea Portuensis, qui cœperat hoc anno Provinciam moderari, simul tironibus impertit epulum Eucharisticum. Adfuit Dominus Fundator, & graviores de nostris. Accumbentibus mensæ cibos ministrârunt Joannes Madureira Domus Professæ Præpositus, Ludovicus Alvarus Collegii Rector, & socius Provincialis. Sexennio victitârunt in ea villa tirones; dein reditus impensi condendo ædificio.

5. Alexander Brigantinus, qui Conimbricæ in nostris scholis absolverat curriculum Philosophicum, concessione avunculi sui Philippi Regis, intra Collegii nostri parietes examen pro prima laurea sustinuit. Gradus artium Magistri privatim illi collatus est in Cœnobio S. Crucis ab Academiæ Cancellario. Thefes & examina cætera ex Regis dispensatione non subiit, literarium tamen de more pendit tributum.

Alexander Brigantinus donatur gradu Magistri.

6. Illustratur Conimbricensis Academia magisterio sapientissimi P. Francisci Suarii Granatenfis. Etenim Rex litteris datis 11. Aprilis moderandam illi commendavit primariam Theologiæ cathedram. Advenit Conimbricam, ubi tunc erat noster Provincialis, qui potestate ex Societatis privilegiis concessâ eum donavit gradu Doctoris Theologi. Octavâ die Maji inuit possessionem cathedræ, cœpitque dictare quæstiones de Pœnitentia.

Venit in Lusitaniam P. Suarius Granatenfis.

7. Suborto postea dubio, num Doctoris gradus ita collatus sufficeret; affirmabant pro Universitatibus Pontificiis, non pro Regiis, ut erat Conimbricensis.

Lib. 3. tit. 68. §. 7.